

До спеціалізованої вченої ради
Д 08.727.02 Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Науки, 26

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора, Заслуженого юриста України Дрозд Валентини Георгіївни на дисертаційне дослідження Ярошенка Романа Володимировича на тему: «Розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою», поданого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Актуальність обраної проблематики. Організована злочинність становить небезпеку не лише національним інтересам окремих держав, а й пряму загрозу міжнародній безпеці, набуваючи транснаціонального характеру. Сучасна організована злочинність проникаючи в органи законодавчої влади і державного управління, у правоохоронні та судові установи та лобіюючи свої злочинні інтереси, посягає на значимі соціальні цінності, такі як: життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека людини, суспільства і держави, приватна, суспільна і державна власність, громадський порядок.

Основною метою боротьби з організованою злочинністю є стратегічне вдосконалення системних заходів у сфері боротьби з організованою злочинністю та усунення причин та умов її існування.

Забезпечення протидії організованій злочинності в економічній сфері було завданням фахівців кримінального права та криминології, кримінально-процесуального права та криміналістики, оперативно-розшукової діяльності. Науковою основою для вивчення методики розслідування кримінальних правопорушень, у т.ч. з тактики організації та проведення слідчих (розшукових) дій, стали фундаментальні надбання видатних вчених: В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, В. К. Весельського, В. Г. Гончаренка, В. Г. Дрозд, А. В. Іщенка, Н. І. Клименко, В. О. Коновалової, В. С. Кузьмічова, В. К. Лисиченка, Є. Д. Лук'янчикова, В. Г. Лукашевича, Є. І. Макаренка.

Дніпровський державний університет	
внутрішніх справ	
Вх. №	4904
«04» 09	2024 р.
Основний док.	15
Податок	

М. В. Салтевського, В. В. Тіщенко, В. М. Тертишника, В. Ю. Шепітька, К. О. Чаплинського та інших.

Значний внесок та вагомі наукові здобутки щодо розслідування кримінальних правопорушень проти власності, протидії економічної злочинності зробили А. О. Антошук, В. А. Бідняк, А. Ф. Волобуєв, В. В. Дараган, Г. А. Матусовський, В. П. Корж, О. Г. Кальман, Н. С. Карпов, А. М. Кислий, М. А. Погорецький, О. В. Пчеліна, Д. Б. Сергєєва, Л. П. Скалозуб, Р. Л. Степанюк та ін. Вбачаючи суттєвий вклад науковців у наведених працях, потрібно зазначити, що у сучасній криміналістичній науці теоретико-прикладні дослідження за фактами привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою, залишились поза увагою науковців.

Актуальність роботи підкреслюється й тим, що обрана тема дослідження відповідає як *загальнодержавним, так і відомчим пріоритетам* стосовно забезпечення національної безпеки та протидії злочинності. Дисертацію виконано відповідно до положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р), Стратегії воєнної безпеки України (Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021), Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації (розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р), Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації (розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1467-р), Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України (спільний наказ Офісу Генерального прокурора та МВС України від 22.11.2021 № 371/846), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022-2026 роки (наказ МОН України від

03.02.2022 № 109), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 № 454), Основних напрямів наукових досліджень Науково-дослідного інституту публічного права на 2020–2024 рр.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачем, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими. Відповідно до поставленої мети дисертаційної роботи застосовано в процесі дослідження використано методологічну основу, яка містить поєднання загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання та дозволяє всесторонньо розкрити предмет й об'єкт дослідження на теоретичному та практичному рівнях.

Отже, за допомогою застосування діалектичного методу було здійснено аналіз предмета дослідження, розглянуто понятійний апарат окресленої тематики, сучасний стан, проблеми теоретичної розробленості та початкового етапу розслідування, кореляційні зв'язки елементів криміналістичної характеристики Методи формальної логіки (індукція, дедукція, аналіз, синтез, узагальнення тощо) дозволили виокремити наукові передумови методики розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою; (підрозділи 1.1–1.3), з'ясувати особливості надходження первинної інформації про вчинення правопорушення; перелік обставини, що підлягають встановленню під час досудового розслідування (підрозділи 2.1), сформулювати проміжні та загальні підсумки за темою дисертації (розділи 1–3). Системно-структурний метод було використано для систематизації типових способів привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою, виокремлення типові слідчі та висунення слідчих версій, (підрозділи 1.3, 2.2); типологічний – під час надання криміналістичного портрету членів організованої групи, що містить вагомий для розслідування ознаки, а також опису тактичних особливостей проведення окремих слідчих (розшукових) дій

(підрозділ 1.2; 3.1–3.3.); порівняльно-правовий метод – для дослідження нормативно-правової бази, що визначає діяльність суб'єктів господарювання, а також регламентує кримінальні та кримінально-процесуальні відносини на стадії досудового слідства (розділ 1–3); історико-правовий метод – для дослідження існуючих методик розслідування економічних злочинів у різні часові періоди та вплив законодавчих змін на процес розслідування (підрозділ 1.1); функціональний метод – для формування пропозицій до законодавчих норм щодо підвищення рівня взаємодії між уповноваженими особами та органами державного фінансового контролю (підрозділ 2.3.), а також оформлення результатів проведення НСРД (підрозділ 3.1.); соціологічний і статистичний методи – під час опрацювання емпіричного матеріалу за фактами привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою (розділ 1–3).

Зазначені вище методи використано у дисертації в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило переконливість, всебічність, повноту та об'єктивність отриманих наукових результатів.

Емпірична основа дослідження. Дисертант у роботі спирається на доволі значну за обсягом емпіричну базу, яку становлять згруповані відомості Єдиного звіту про вчинені кримінальні правопорушення Офісу Генерального прокурора за 2019-2023 рр., а також узагальнення оперативної, слідчої та судової практики у період 2012-2024 рр. Зокрема, досліджено матеріали 287 кримінальних проваджень за фактами привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою, (Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Харківська, Черкаська та Чернівецька області, м. Київ) за 2017-2024 рр.; зведені результати анкетування 265 слідчих, 153 працівників органів прокуратури, 288 співробітників оперативних підрозділів, 136 обізнаних осіб, у т.ч. ревізорів, аудиторів, працівників експертних установ, що належать до МВС України та

Міністерства юстиції України. Під час дослідження використано власний досвід роботи у підрозділах Національної поліції України, у т.ч. Департаменту стратегічних розслідувань.

Вміле використання широкого спектру сучасних методів наукового пошуку також позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості сформульованих висновків і рекомендацій.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях визначається тим, що дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням теоретичних і практичних аспектів використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, що мають важливе теоретико-прикладне значення для криміналістичної науки, експертної практики та діяльності органів досудового розслідування, зокрема:

вперше:

– розроблено концептуальні основи досудового розслідування кримінальних правопорушень за фактами привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вчинених організованими групами, що поєднують теоретико-методологічні положення та практичні рекомендації, спрямовані на встановлення криміналістично значущої інформації для з'ясування всіх обставин кримінального правопорушення та встановлення причетності членів організованої групи до вчинення кримінального правопорушення, кваліфікованого за ч. 5 ст. 191 КК України;

– розроблено комплекс НСРД (аудіо-, відеоконтроль особи; зняття інформації з електронних інформаційних систем; аудіо-, відеоконтроль місця; виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації; використання конфіденційного співробітництва), який дозволяє встановити елементи складу кримінального правопорушення та довести ознаки організованої групи;

– запропоновано внести зміни до ч. 3 ст. 252 КПК України та викласти текст у такій редакції: «Протоколи про проведення негласних слідчих (розшукових) дій з додатками не пізніше ніж через двадцять чотири години з моменту їх складання передаються прокурору»;

– надано характеристику членам організованої групи, спрямовану на підвищення ефективності організаційних заходів щодо стратегічного та тактичного забезпечення досудового розслідування, з визначенням специфічних ознак, притаманних виключно економічній злочинності, як вплив на розподіл бюджетних видатків, формування дохідної частини місцевих бюджетів, контроль замовників найбільших закупівель, вплив на підприємства та осіб, які здійснюють діяльність у сфері зовнішньоекономічної діяльності;

удосконалено:

– класифікацію сучасних способів привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учинених організованими групами, залежно від сутності господарсько-фінансових операцій, серед яких: 1) привласнення коштів шляхом умисних дій службових осіб щодо відпуску продукції підприємства покупцям, які не планують розраховуватися за нього; 2) привласнення коштів підприємства шляхом закупівлі товарів, робіт чи послуг за завищеною вартістю, у тому числі за авансовими звітами; 3) привласнення майна шляхом застосування злочинного впливу на власника підприємства, службових осіб органів самоврядування та їх підрозділів тощо;

– криміналістичні рекомендації щодо тактичних особливостей проведення тимчасового доступу до речей та документів, огляду, обшуку та звуження кола обшукуваних осіб, шляхом попереднього відпрацювання їх причетності до діяльності кримінального групування;

– організаційно-тактичні особливості взаємодії слідчого з іншими органами, відомствами, організаціями, зокрема, працівниками органу державного фінансового контролю, результати діяльності яких дозволяють вчасно виявляти порушення норм закону та в комплексі з матеріалами

оперативно-технічних заходів слугують підставою для відкриття кримінального провадження;

– положення щодо використання спеціальних знань за такими типовими формами, як проведення судових експертиз, залучення спеціаліста до проведення процесуальних дій, консультацій фахівців, використання результатів відомчих перевірок, які суттєво сприяють встановленню факту привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем та доведенню провини кожного члена організованої групи;

– питання взаємодії слідчого з органами державного фінансового контролю шляхом внесення змін до ч. 2 ст. 93 КПК України та запропоновано викласти у такій редакції: *«Сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, ініціювання проведення інспектувань (ревізій) та інших перевірок, що здійснюються органами державного фінансового контролю, а також проведення інших процесуальних дій, передбачених цим Кодексом»;*

дістало подальший розвиток:

– криміналістичне вчення про типову слідову картину, що відображена у електронних (віртуальних) та ідеальних слідах, а також слідах-предметах (документи, комп'ютерна техніка, засоби зв'язку), слідах-речовинах, слідах-відображеннях (відбитки печаток і штампів, відбитки папілярних ліній);

– правові засади відкриття кримінального провадження та зміст джерел надходження інформації про вчинення правопорушення (рапорт оперативного співробітника, заяви від громадян, суб'єктів господарювання тощо);

– тактичні прийоми обшуку залежно від ситуацій, що виникають на початковому етапі розслідування (конфліктні чи безконфліктні);

– перелік обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, а також доводять факт розкрадання саме членами організованої групи;

– теоретичні положення щодо окремих кримінально-процесуальних і криміналістичних категорій (криміналістична характеристика, СРД, НСРД, типові слідчі ситуації, спеціальні знання, обставини, що підлягають доказуванню);

– наукові підходи щодо встановлення впливу організованої злочинної діяльності на соціально-економічні процеси у державі.

Заслуговує на увагу проведений автором ґрунтовний аналіз наукових розробок та дисертаційних праць, що виконувалися в даному напрямі дослідження в Україні та за кордоном. Це свідчить про якісне висвітлення здобувачем наявного стану наукового опрацювання досліджуваних питань.

Основні положення та результати дисертації відображено у семи наукових публікаціях, з яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна – у закордонному юридичному виданні, дві – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Проаналізувавши наукову дисертацію та фахові публікації Р.В. Ярошенка, з теми дослідження офіційний опонент підтверджує, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є обґрунтованими, переконливими, об'єктивними, достовірними та новими.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації впроваджено та використовуються у:

– *законотворчій діяльності* – для удосконалення законодавства у сфері запобігання кримінальним правопорушенням сформульовано низку пропозицій щодо внесення змін і доповнень до чинного Кримінального процесуального кодексу України;

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення діяльності органів досудового розслідування, оперативних та експертних підрозділів Національної поліції (акти впровадження Управління стратегічних розслідувань в Дніпропетровській області ДСР Національної поліції України від 22.09.2023 р., Дніпропетровського НДЕКЦ МВС від 27.12.2023 р.).

– *науковій діяльності* – для удосконалення методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень проти власності (акти впровадження Національної академії внутрішніх справ від 28.12.2023 р., Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 14.03.2024 р., Харківського національного університету внутрішніх справ від 19.03.2024 р.);

– *освітньому процесі* – при викладанні навчальних дисциплін «Організація розслідування кримінальних правопорушень», «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Оперативно-розшукова діяльність», а також підготовці підручників, навчальних посібників та монографій (акти впровадження ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» від 25.12.2023 р., Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного Університету розвитку людини «Україна» від 15.03.2024 р.).

Оцінка змісту дисертації. Дисертаційна робота Ярошенка Романа Володимировича викладена українською мовою. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та положенню про присудження ступеня кандидата юридичних наук. Вона структурована і складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження достатньо обґрунтовані здобувачем у тексті представленої праці. Автор системно і логічно вибудував зміст наукового дослідження, який включає в себе послідовне вирішення ключових проблем дисертаційного дослідження, цілісно і змістовно розкрив питання мети і завдання дослідження з відображенням їх у висновках між розділами і загальних висновках, що уособлює собою завершене і цілісне сприйняття виконаної наукової праці.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладено основні результати представленої роботи. Анотація викладена українською і англійською мовами.

У **вступі** визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено актуальність вибраної теми та інформацію про апробацію дисертації на профільних заходах.

Перший розділ **«Наукові засади побудови криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із привласненням, розтратою майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою»** присвячено дослідженню стану наукової розробки та проблемам розслідування кримінальних правопорушень, кваліфікованих за ч. 5 ст. 191 КК України, висвітленню елементів криміналістичної характеристики. Зокрема, охарактеризовано предмет протиправних посягань як майно суб'єктів господарювання всіх форм власності, де значну частину складають кошти в готівковій та безготівковій формах, в великих та особливо великих розмірах.

Надано характеристику членам організованої групи залежно від розподілу їх протиправних обов'язків, а також з огляду на сукупність соціально-демографічних, професійних, психологічних та інших ознак. Узагальнено типові способи вчинення кримінальних правопорушень за окресленим напрямом, розкрито способи підготовки, які пов'язані з розподілом виконуваних функцій, створення умов привласнення майна, підготовки документів для прикриття, складанні планів закупівель товарів, підшукуванні суб'єктів господарювання, які будуть залучені до злочинної діяльності тощо, а також приховування, пов'язані із знищення первинної документації та складання фіктивних документів про фінансово-господарську діяльність, яку майже неможливо перевірити.

З'ясовано типову слідову картину, акцентовано на слідах, що дозволяють встановити злочинні зв'язки членів організованої групи, розподіл виконуваних ними функцій, взаємозалежність учасників та інші ознаки.

У другому розділі «**Особливості початкового етапу розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою**» надано характеристику особливостям початку кримінального провадження, обставинам, що підлягають встановленню, а також типовим слідчим ситуаціям та версії щодо встановлення осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення, кваліфікованого за ч. 5 ст. 191 КК України.

Встановлено підстави для відкриття кримінального провадження щодо привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою: за рапортом оперативного співробітника, самостійно слідчим, заяви від громадян, суб'єктів господарювання тощо. Окрім обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, регламентованих кримінально-процесуальним законодавством, охарактеризовано обставини, що доводять вчинення розкрадання саме організованою групою (структура організованої групи, розподіл ролей, встановлення організатора (організаторів) та інших співучасників розкрадань тощо).

Визначено типові слідчі ситуації, серед яких найбільш сприятлива полягає у виявленні протиправної діяльності та її документуванні оперативними підрозділами, та в подальшому реєструванні кримінального провадження на підставі зібраних матеріалів про обставини кримінального правопорушення, які надійшли в порядку статті 214 КПК України. Сформовано типові версії початкового етапу розслідування.

В рамках підвищення ефективності взаємодії слідчого з іншими органами, запропоновано внесення змін до ч.2 статті 93 КПК України «Збирання доказів» в частині надання слідчому повноважень призначати проведення позапланових інспектувань (ревізій) та інших відомчих перевірок, що здійснюються органами державного фінансового контролю.

У третьому розділі «**Особливості проведення окремих процесуальних дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із привласненням, розтратою майна або заволодіння ним**

шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою» значну увагу приділено підготовці й організації проведення негласних слідчих (розшукових) дій, слідчих (розшукових) дій та заходам забезпечення кримінального провадження. Доведено значення негласних слідчих (розшукових) дій для початкового етапу розслідування, запропоновано комплекс НСРД задля документування діяльності організованої групи із привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Розкрито тактичні особливості проведення тимчасового доступу до речей та документів, обшуку, огляду, проведення судових експертиз. Розглянуто концептуальні основи використання спеціальних знань на стадії досудового розслідування окреслених кримінальних правопорушень, визначено найбільш значимі форми їх використання.

Висновки повністю відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження. Автором використано значну кількість вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, законодавчі та підзаконні нормативні акти України.

Таким чином, дисертація Ярошенка Романа Володимировича відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальне наукове завдання з розробки теоретичних положень та криміналістичних рекомендацій у вигляді методики розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою.

Наукове дослідження Р.В. Ярошенка містить результати власних досліджень й узагальнень дисертанта. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають відповідні посилання, що **свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.**

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Р. В. Ярошенка щодо криміналістичної методики розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим

становищем, учиненого організованою групою, рекомендується для використання у діяльності закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень по даному напрямку.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Р. В. Ярошенка, водночас необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту.

1. Так, у рубриці «Мета і задачі дослідження» автор визначає мету дисертаційного дослідження як «вирішення конкретного наукового завдання з розробки концептуальних основ методики розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою», при цьому дотримується структури криміналістичної методики, яка не викликає дискусій у науковому середовищі. Втім, обходить своєю увагою такий важливий елемент, як профілактична діяльність органів досудового розслідування. На наш погляд, таке доповнення методики розслідування кримінальних правопорушень розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою, певною мірою додало б роботі теоретико-прикладного значення.

2. За змістом дисертаційної роботи здобувач ґрунтовно підійшов до вивчення особливостей проведення негласних слідчих (розшукових) дій, взаємодії слідчого з органами державного фінансового контролю, спираючись на власний досвід роботи та результати вивчення матеріалів судово-слідчої практики, опитування практичних працівників сформулював низку пропозицій до Кримінального процесуального кодексу України. Зокрема, автором запропоновано внесення змін до ч. 3 ст. 252 КПК України в частині розумних строків складання протоколів про проведення негласних слідчих (розшукових) дій; а також до ч. 2 ст. 93 КПК України «Збирання доказів» в частині надання слідчому повноважень призначати проведення позапланових інспектувань

(ревізій) та інших відомчих перевірок, що заслуговує позитивної оцінки. В цілому погоджуючись з дисертантом, вважаємо необхідним продовжити діяльність в окресленому напрямі та впровадити отримані результати до відомчої правотворчої діяльності.

3. У підрозділі 3.2 досліджено організаційно-тактичні особливості проведення окремих процесуальних дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із привласненням, розтратою майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою. За даною категорією кримінальних проваджень акцентовано на необхідності проведенні тимчасового доступу до документів економічного характеру, що підтверджують або спростовують певні фінансові операції; тимчасовому доступі до інформації, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, їх транспортних телекомунікаційних мережах. Однак, поза увагою дисертанта залишились тактичні помилки і прорахунки уповноважених осіб під час проведення окресленого заходу забезпечення кримінального провадження.

4. За змістом дисертації здобувач приділяє увагу проведенню процесуальних дій, спрямованих на збирання доказів. Зокрема, висвітлюючи різновиди слідчого огляду, розглядає огляд цифрових документів та особливості огляду пристроїв, на яких вони знаходяться (комп'ютерна техніка, засоби зв'язку тощо), із зазначенням конкретних тактичних рекомендацій їх проведення. Але, вважаємо, у висновках окреслене питання заслуговує більш ґрунтовного відображення.

Однак, підсумовуючи викладене вище, слід зауважити, що вказані дискусійні положення водночас підкреслюють актуальність досліджуваної проблематики та не впливають на позитивне враження від рецензованої наукової праці.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертація Ярошенка Романа Володимировича на тему: «Розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою» за актуальністю,

ступенем новизни представлених результатів, їх наукової обґрунтованості, повноти викладення в опублікованих наукових працях, рівнем виконання поставленого наукового завдання та володіння методологією наукової діяльності відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня кандидата юридичних наук.

Виходячи з вищевикладеного, вважаємо, що дисертаційне дослідження «Розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, учиненого організованою групою», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, є завершеною науковою працею, яка цілком відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, **Ярошенко Роман Володимирович**, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Офіційний опонент:

Головний спеціаліст консультативно-контрольного відділу
Департаменту забезпечення діяльності
Голови Національної поліції України,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

Валентина ДРОЗД

Валентина ДРОЗД

Підпис Дрозд В.Г. засвідчує

*Перший заступник
Голови Національної поліції*

М. Сидиріш